

Tanmenetjavaslat Villányi Attila: Kémia 7. – Bevezetés a kémiába című tankönyvéhez

Készítette: Balázné Kerek Marianna

Ajánlás az éves óraszám felosztására: **2 óra/hét**   **74 óra/év**
  1,5 óra/hét   **55 óra/év**

Témakör		Óraterv 2 óra/hét	Óraterv 1,5 óra/hét
I.	Ismerkedés a kémiával	24 óra	15 óra
II.	Tulajdonságok, változások, folyamatok	17 óra	9 óra
III.	Anyagok összetétele	30 óra	28 óra
	Év végi ismétlés, rendszerezés	3 óra	3 óra

Tanulókísérlet – IBST-módszerrel^{*}: „IBST módszer” (*Inquiry Based Science Teaching*, azaz kérdésfeltevésen és kutatáson alapuló természettudomány-oktatás) alkalmazásával:

a tanult ismeretek és az elsajátított képességek szintézise a szabályszerűségek felismerésén, valamint a tanulókísérletek önálló megtervezésén, kivitelezésén, értelmezésén és egymás közötti megvitatásán keresztül – felfedeztető tanulás.

MP – Munkafüzetben található Mini példatár

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munka-füzet	
1.	I. Ismerkedés a kémiával Bevezetés Baleset-megelőzési, -védelmi oktatás Hogyan tanuljuk a kémiát?	Természettudomány A kémiatörténet korszakai A tudományos kémia tárgykörei Kísérletezés – megfigyelés – következtetés – magyarázat Baleset-megelőzési, -védelmi szabályok	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás. Hatékony, önálló tanulást segítő kompetencia: A kémia tantárgy tanulási módszereinek megismerése. Információk keresése, kezelése az interneten. Szabálykövető kompetencia: A kísérletezés rendszabályai. Állampolgári kompetencia: A kémiai ismeretek társadalmi szerepének fontossága, tudatosítása.	Kísérletekhez használt eszközök megismerése	4–5. o.	Kémiatörténeti források feldolgozása
2.	1. Mit nevezünk tisztának a kémiában?	Kémiailag tiszta Keverék Desztilláció	Természettudományos kompetencia: Cél meghatározása, tervekészítés, megvalósítás, elemzés. Tények, adatok rögzítése – vázlatírás. Lényeglátás, összefüggés – elemzés fejlesztése, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése. A jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése. Összehasonlítás, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Manuális képességek fejlesztése helyes eszközhasználat során.	Desztillálás	I/1.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: kikristályosítás, karamellkészítés, adott összetételű növényi tápoldatok, szirupok készítése PROJEKT-FELADAT: A víz szerepe az élőlények életében, a történelemben, a Bibliában
3.	2. Halmazállapotok	Anyag – részecsketermészete Részecskék halmaza – elrendeződése – mozgása – térfogata – alakja		Tanulókísérlet: Fecskendő kísérlet	I/2.	
4.	3. Halmazállapot-változások	Olvadáspont – fagyáspont – forráspont Fizikai változás Szublimáció – lecsapódás		Jód, víz, <i>szárazjég</i> halmazállapot-változásai	I/3.	
5–6.	4. Fázisok, komponensek	Fázis Komponens Homogén – heterogén Teltett oldat		Elegyítési próbák	I/4.	
	Fázisok, komponensek Tanulókísérlet I.					
7–8.	Számonkérés (feladatlap kitöltése)	Diszpergálás Elválasztási műveletek		Kén + vas Jódos benzin + víz Konyhasó + víz Konyhasó + homok Konyhasó, cukor és mézszőpor azonosítása	I/5.	
	5. Anyagok szétválasztása Anyagok szétválasztása					

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
	Tanulókísérlet II.			Tanulókísérlet – IBST-módszerrel: desztillált víz, csapvíz és „tengervíz” azonosítása		
9.	6. Oldatok, elegyek	Oldat – oldott anyag – oldószer Elegy		Szén-dioxid + víz Bróm(gőz) + levegő	I/6.	
10.	Részösszefoglalás – gyakorlás		Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése, szakkifejezések pontos használata.			
11.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7. Az oldatok összetételének vizsgálata	Oldatok, elegyek összetétele – tömegtört – tömegszázalék	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes énkép és önértékelés kialakítása.		I/7. MP 120–125. o.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: majonézkészítés, tejszínhabkészítés patronnal, festékek hígítása szerves oldószerekkel
12.	Számítások gyakorlása (tömeg%, tömegtört)		Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, írásbeli munka.			
13.	8. Az oldatok, elegyek térfogata	Sűrűség – térfogat – tömeg Kontrakció	Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok, egyenes arányosság, százalékszámítás, becslés, nagyságrendek összehasonlítása.	Higany és víz sűrűségének összehasonlítása tapasztalással, méréssel Alkohol + víz 10 ml + 10 ml $\neq$ 20 ml	I/8. MP 120–125. o.	
14.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 9. Tömegmérés	Tömegmérés – pontosság	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága.	Mérések különböző mérlegekkel	I/9. MP 120–125. o.	
15.	10. Oldatkészítés	Mérések tömeg és térfogat szerint	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, írásbeli munka. Manuális képességek fejlesztése helyes eszközhasználat során.	Oldatkészítés mérőlombik felhasználásával	I/10. MP 120–125. o.	
16.	11. Oldódás és kikristályosodás	Diffúzió Oldódás – kikristályosodás Oldás – bepárlás Oldás – kölcsönhatás: fizikai, kémiai változás	Természettudományos kompetencia: Kísérletek kapcsán a megfigyelőképesség, koncentráció, figyelem, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése. Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése,	Kálium-klorid oldása vízben Fixírsó vagy nátrium-acetát oldása vízben Szén-dioxid + víz Telített konyhasó-	I/11.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.) FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL, GYÚJTÓMUNKÁRÓL PROJEKT-FELADAT: Megismert anyagok a történelem során
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
		Oldószerburok	szakkifejezések pontos használata, elmélyítés, rögzítés. Matematikai kompetencia: Számadatok felhasználásával grafikonok rajzolása, számítások elvégzése, feladatmegoldó képesség fejlesztése.	oldat + alkohol Étolaj + víz Étolaj + benzín		
17–18.	12–13. Az oldhatóság Mitől függ az oldhatóság?	Oldat jellemzése: tömegszázalék, oldhatósági értékek Hőmérséklet, anyagi minőség szerepe „hasonló a hasonlóban” elv		Szuszpenzió készítése: Kvarchomok és agyag- ásványt tartalmazó talajminták oldása vízben Szappanoldat készítése Emulzió készítése: Olaj, margarin, vaj oldása vízben Hab készítése: Szódavíz előállítása	I/12–13.	
19.	Gyakorlás				MP 120–125. o.	
20.	14. Egyéb keverékek	Heterogén diszperz rendszerek: emulzió, szuszpenzió, hab, köd, füst	Állampolgári kompetencia: Környezettudatos magatartás alakítása, egészségvédelem. Összehasonlítás: Különbérendszerek, rendszerek közötti azonosságok és különbségek megállapítása, magyarázata.		I/14.	
21–22.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Személyközi és állampolgári kompetenciák: Kooperációs készség fejlesztése, együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.		33–37. o. MP 120–125. o.	
23.	I. témazáró (feladatlap az I. fejezetből)		Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, írásbeli munka.			
24.	I. témazáró javítása		Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága.			

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
25.	II. Tulajdonságok, változások, folyamatok 1. Tulajdonságok, változások	Fizikai sajátság, kémiai tulajdonság Fizikai állandó Fizikai, kémiai változás Viszkozitás és sűrűség Vezető és szigetelő	Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, tervekészítés, kísérlet elvégzése; megfigyelőképesség, lényeg kiemelése, összefüggés-elemzés. Tények, adatok rögzítése – vázlatírás. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség, írásbeliség.	Áramvezetés vizsgálata: fa, kulcs, üveg, deszt. víz, só, cukor, só-, cukoroldat, absz. alkohol, alkohol-víz elegy, ecetsav, benzín	II/1.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: karamell készítése
26.	2. Fizikai és kémiai változások	Kémiai változás – égés Kémiai tulajdonság – éghetőség Tömegmegmaradás törvénye Oldódás – fizikai változás Oldódás – kémiai változás Vízbontás egyenáram segítségével A vízbontás termékei, tulajdonságai A levegő összetétele Egyesülés, bomlás – ellentétes kémiai reakciók	Természettudományos kompetencia: Kísérletezés: megfigyelőképesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése, tények, adatok rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés. Személyközi és állampolgári kompetenciák: Kooperációs készség fejlesztése, csoporttudat-alakítás, együttműködés, alkalmazkodás, norma- és szabálykövetés.	Égés: fa, magnézium, alumínium Oldás vízben, benzinben, meszes vízben: jó	II/2.	
27.	3. Kémiai reakciók			Hoffman-féle vízbontás Termékek kimutatása: égy és parázsló gyújtópálcával Tanulókísérlet: Magnézium égése Hiper-mangán hevítése Hiper-mangán oldása vízben	II/3.	
28.	Fizikai és kémiai változások – Tanulókísérlet III.					BESZÁMOLÓ, FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL PROJEKT-FELADAT:
29–30.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 4. Energiaviszonyok	Kölcsönhatás – energiaváltozás Belső energia Exoterm, endoterm folyamatok Fizikai, kémiai változások fogalmi pontosítása	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, tervekészítés, kísérlet elemzése, megfigyelőképesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése; modellalkotás, képzelőerő fejlesztése, absztrakciós képesség fejlesztése, tények, adatok rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés.	Nátrium-hidroxid, szalmiáksó és karbamid oldása vízben Tanulókísérlet – IBST-módszerrel : Nátrium-klorid és cukor azonosítása – tervekészítéssel	II/4.	A tűzgyújtás története Tűzveszélyes anyagok a háztartásunkban Katalizátor szerepe az autók esetén
31–32.	5–6. Az exoterm reakciók energiaviszonyai. Milyen körülmények között	Durránógáz Aktiválási energia Katalizátor	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata,	Hidrogénfejlesztés Durránógázpróba	II/5–6.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munka-füzet	
	megy végbe egy reakció?		szóbeliség, írásbeliség, elmélyítés, rögzítés.	Klórgázfejlesztés Klórdurranógáz		
33.	Változások Részösszefoglalás – Gyakorlás		Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.	Hidrogén-peroxid bomlása	51–54. o.	
34–35.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7–8. Égéstermékek. Mit nevezünk égésnek?	Égés a köznapi életben, szűk és tág értelemben Égéstermékek Az égés feltételei	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia:	Szén-dioxid előállítás: Szén, fa égetése Mészke és sósav reakciójával	II/7–8.	
36.	9. Gyors és lassú, tökéletes és tökéletlen	Égés – oxidáció Az égés fajtái	Cél- és feladatmeghatározás, megfigyelő-képesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése; modellalkotás, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése; megfigyelések rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása anyagi halmazokban.	Szén-dioxid kimutatása: meszes vízzel, gyertyával Nátrium égése oxigénben és klórgázban Vörösréz hevítése Szerves anyagok égése Láng vizsgálata	II/9.	
37.	10. Robbantsunk! (tanári demonstráció)	Durranógázok Durranógázpróba Térfogat- és tömegarányok	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség, írásbeliség.	Különböző térfogatarányú: hidrogén–levegő, hidrogén–oxigén elegyek meggyújtása	II/10.	
38–39.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Személyközi és állampolgári kompetenciák: kooperációs készség fejlesztése, együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés. Anyanyelvi kommunikáció: szakkifejezések használata, szóbeliség. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.		59–61. o.	
40.	II. témazáró (feladatlap a II. fejezetből)		Anyanyelvi kommunikáció: szakkifejezések pontos használata, írásbeli munka			
41.	II. témazáró javítása		Szociális és állampolgári kompetencia: helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága			

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
42.	III. Anyagok összetétele 1. A kémiai reakciók tömegviszonyai	Tömegmegmaradás törvénye Állandó és többszörös tömegviszonyok törvénye Jellemző tömegarányok	Természettudományos kompetencia: modellalkotás, képzelőerő, kreativitás, absztrakciós, diszpozíciós képességek fejlesztése. Összehasonlítás, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása anyagi halmazokban. Egyszerű, arányossági számítások elvégzése. Gyakorlás, alkalmazás. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség. Személyközi és állampolgári kompetenciák: kooperációs készség fejlesztése, együttműködés.	Meszes víz és szódavíz reakciója Magnézium égése Cink és sósav reakciója Vas és kén; cink és kén reakciója Kálium-klorid és ólom-nitrát reakciója Szódabikarbóna és sósav reakciója	III/1.	PROJEKT-FELADAT: Tömegmegmaradás törvénye a mindennapi életben Modellek a kémia történetében Ókori filozófusok tanai Elemek nevei és a nyelvújítás Atomszerkezet megismeréséhez kapcsolható tudósok munkásságának megismerése Magyar tudósok és munkásságuk
43.	Gyakorlás (állandó tömegviszonyok törvénye)					
44.	2. Elemek és vegyületek	Kémiaiilag tiszta anyagok Elemek, vegyületek Vegyjel	III/2.			
45.	3. Semmi sem lehetetlen	Relatív tömeg Relatív tömegarányok		III/3.		
46.	4. Parányi részecskék	Elemi részecskék és jellemzőik: Név, jel, töltés tömeg, hely, szerep, szám Atom és atommag összehasonlítása: tömeg és térfogat alapján	III/4.			
47.	5. Az elemek atomjai	Elem, rendszám, tömegszám – jelölésük Izotóp		III/5. MP 125-126.o.		
48.	6. A relatív atomtömeg	Relatív atomtömeg egysége, jele	III/6. MP 125-126.o.			
49.	Gyakorlás					
50.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7. Az elemek periódusos rendszere	Periódusok, oszlopok	Na és K reakciója vízzel	III/7.		
51.	8. Az anyagmennyiség	Anyagmennyiség – alapmennyiség: Jele, mértékegysége, Kapcsolatai tömeggel, részecskeszámmal, térfogattal	1 molnyi mennyiségű anyagok kimérése, térfogatuk összehasonlítása:	III/8. MP 126-128.o.		
52–53.	Számítások és gyakorlás I. II.					
54.	Számonkérés (feladatlap kitöltése)	Vegyületek és egyes elemek jelölése: képletekkel Képlet jelentései	kén, szén, vas, réz, magnézium, alumínium, ... víz, nátrium-klorid, kálium-	III/9. MP 126-128.o.		

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
	9. A képlet		megfigyelőképesség, fejlesztése.	klorid, magnézium-oxid, kalcium-oxid, alumínium-oxid, vas-oxidok, réz-oxidok, ...		
55.	10. Atomok és molekulák	Molekula Molekulafajták: elem-, vegyület-molekula Relatív atomtömeg Moláris atomtömeg Relatív molekulatömeg Moláris molekulatömeg Képletszerkesztés tömegszázalék segítségével – anyagmennyiség-arány meghatározása	Lényeglátás, összehasonlítás, összefüggés – elemzés, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása, egyszerű, arányossági, százalékszámítási feladatok elvégzése. Gyakorlás, alkalmazás. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések pontos használata szóban és írásban		III/10. MP 126-128.o.	
56.	Gyakorlás – Képletszerkesztés					
57.	11. A vegyérték I.	Vegyérték – képletszerkesztés		Anyagismeret bővítése:	III/11.	
58.	A vegyérték II. (gyakorlás)	Azonos vegyérték, változó vegyérték	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás, azonosságok és különbségek megállapítása, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Elmélyítés, rögzítés.	a megszerkesztett képletek és az azokat megtestesítő anyagok bemutatása		
59.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 12. A kémiai egyenlet	Kémiai változás jelölése	Matematikai kompetencia: Egyszerű, arányossági számítások elvégzése.		III/12. MP 127–131. o.	
60.	Gyakorlás (egyenletrendezés)	Atom-, és tömegmegmaradás törvénye	Mennyiségi viszonyok feltárása, reakcióegyenletek rendezése. Gyakorlás, alkalmazás.			
61.	13. Miről nem beszél a képlet?	Hasonló képlet – eltérő tulajdonság		Sósavszőkőkút	III/13.	
62.	14. Molekulák és ionok I.		Természettudományos kompetencia: Rendszerek vizsgálata részekre bontás, kapcsolat elemzés segítségével. Részecskeszemlélet bővítése. Anyag – szerkezet – információ viszonyainak elemzése. Modellalkotás, képzelőerő, absztrakciós képesség, kreativitás fejlesztése.	Sósavoldat és nátrium-klorid-oldat vizsgálata vöröskáposzta levéllel Sósavoldat és nátrium-klorid-oldat reakciója cinkkel Vezetőképesség-vizsgálat		
63.	Molekulák és ionok II. (gyakorlás)	Kémiai részecskék Kémiai kötések Molekulák kialakulása Ionok képződése Ionok fajtái: kationok, anionok Ionok tömege			III/14.	
64.	15. Az atomok és az ionok elektronszerkezete	Atom: atommag – elektronfelhő Az elektronfelhő felépítése Periódusok – oszlopok Vegyértékhéj – vegyértékelektron – kémiai reakció	Az anyagi halmazok tulajdonságainak értelmezése az őket felépítő anyagi részecskék és a közöttük ható összetartó erők alapján. Matematikai kompetencia: A kémiai jelrendszer használata számítási feladatok megoldása során. Gyakorlás, alkalmazás.	Modellezés: atomszerkezet, molekulaserkezet, ionok képződése Kísérlet:	III/15.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása:

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.) indikátor készítése,
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munka-füzet	
		Ionok keletkezése – jelölésük		Hidrogéngáz égése		
65.	16. Kristályrácsok. A molekulák szerkezete	Szilárd anyagok – kristályszerkezet Kristályrácsok: ionrács, molekularács			III/16.	lakásban található „vegyi” anyagok kémhatásának vizsgálata,
66.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 17. Oxidáció és redukció	Égés – oxidáció Redoxireakció: oxidáció + redukció Oxidálódott – redukálószer Redukálódott – oxidálószer	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás, a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése. Elmélyítés, rögzítés. Csoportokba sorolás. Rendszerezés. A régi ismeretek közé az új beillesztése.	Magnézium égése Nátrium és klór reakciója Alumínium és jódd reakciója Vas és réz-klorid reakciója Magnézium és brómos víz reakciója	III/17. MP 127– 131. o.	lakókörnyezetben található természetes vizek kémhatásának vizsgálata.
67.	Gyakorlás		Matematikai kompetencia: A kémiai jelrendszer használata számítási feladatok megoldása során. Gyakorlás, alkalmazás. Az észlelt adatok, tulajdonságok rendezése, táblázatba foglalása, grafikonszerkesztés.	Alumínium és sósav reakciója <i>Nátrium és kálium, magnézium és kalcium reakciója vízzel</i>		BESZÁMOLÓ, FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL
68.	18. Savak és bázisok Az oldatok kémhatása	Anyagok csoportosítása kémhatás alapján Savas és lúgos kémhatású oldatok keletkezése Kémhatás oka, pH – érték, indikátorok Víz – amfoter anyag Savas és bázisos reakciója: só és víz keletkezése Közömbösítés	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség.	Különböző indikátorokkal oldatok kémhatásának meghatározása: nátrium-hidroxid-oldat, ammóniaoldat, konyhasóoldat, cukoroldat, ... Tanulókísérlés: Desztillált víz és égetett mész vizes oldatának vizsgálata univerzális indikátorral. Égetett mész és sósav reakciója során keletkezett oldat vizsgálata fenoltaleinnel.	III/18.	PROJEKT-FELADAT: Tavaszi, őszi kémia: Növényi színváltozások és az indikátorok
69–70.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Természettudományos kompetencia: Szerkezet és tulajdonság közötti kapcsolat felismerése, tudatosítása. Elmélyítés, rögzítés. Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése, szakkifejezések pontos használata. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.		113. o.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
71.	III. témazáró (feladatlap a III. fejezetből)		Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága.			
72.	Év végi ismétlés, rendszerezés Anyagok tulajdonságai					
73–74.	Év végi ismétlés, rendszerezés Anyagok reakciói Az év értékelése					

Tanmenetjavaslat Villányi Attila: Kémia 7. – Bevezetés a kémiába című tankönyvéhez

Készítette: Balázné Kerek Marianna

Ajánlás az éves óraszám felosztására: 2 óra/hét   74 óra/év
   1,5 óra/hét   55 óra/év

Témakör		Óraterv 2 óra/hét	Óraterv 1,5 óra/hét
I.	Ismerkedés a kémiával	24 óra	15 óra
II.	Tulajdonságok, változások, folyamatok	17 óra	9 óra
III.	Anyagok összetétele	30 óra	28 óra
	Év végi ismétlés, rendszerezés	3 óra	3 óra

1. melléklet – Módszertani levél a kémia tanulásához

2. melléklet – Könyvajánló

Tanulókísérlet – IBST-módszerrel*: „IBST módszer” (*Inquiry Based Science Teaching*, azaz kérdésfeltevésen és kutatáson alapuló természettudomány-oktatás) alkalmazásával:

a tanult ismeretek és az elsajátított képességek szintézise a szabályszerűségek felismerésén, valamint a tanulókísérletek önálló megtervezésén, kivitelezésén, értelmezésén és egymás közötti megvitatásán keresztül – felfedezettő tanulás.

MP – Munkafüzetben található Mini példatár

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
1.	I. Ismerkedés a kémiával Bevezetés Baleset-megelőzési, -védelmi oktatás Hogyan tanuljuk a kémiát? 1. Mit nevezünk tisztának a kémiában?	Természettudomány A kémiatörténet korszakai A tudományos kémia tárgykörei Kísérletezés – megfigyelés – következtetés – magyarázat Baleset-megelőzési, -védelmi szabályok Kémiailag tiszta Keverék Desztilláció	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás Hatékony, önálló tanulást segítő kompetencia: A kémia tantárgy tanulási módszereinek megismerése. Információk keresése, kezelése az interneten Szabálykövető kompetencia: a kísérletezés rendszabályai Állampolgári kompetencia: A kémiai ismeretek társadalmi szerepének fontossága, tudatosítása	Kísérletekhez használt eszközök megismerése Desztillálás	4–5. o. I/1.	Kémiatörténeti források feldolgozása
2.	2. Halmazállapotok 3. Halmazállapot-változások	Anyag – részecsketermészete Részecskék halmaza – elrendeződése – mozgása – térfogata – alakja Olvadáspont – fagyáspont – forráspont Fizikai változás Szublimáció – lecsapódás	Természettudományos kompetencia: Cél meghatározása, tervekészítés, megvalósítás, elemzés. Tények, adatok rögzítése – vázlatírás. Lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése. A jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése. Összehasonlítás, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Manuális képességek fejlesztése helyes eszközhasználat során.	Tanulókísérlet: Fecskendő kísérlet Jód, víz, <i>szárazjég</i> halmazállapot-változásai	I/2. I/3.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: kikristályosítás, karamellkészítés,
3.	4. Fázisok, komponensek Tanulókísérlet I.	Komponens Fázis Homogén – heterogén Telített oldat	Összehasonlítás, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Manuális képességek fejlesztése helyes eszközhasználat során.	Elegyítési próbák	I/4.	adott összetételű növényi tápoldatok, szirupok készítése
4.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 5. Anyagok szétválasztása Anyagok szétválasztása Tanulókísérlet II.	Diszpergálás Elválasztási műveletek	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes ön- és társismeret módjának kialakítása, egymás segítése, együttműködés, egymásra való odafigyelés, kezdeményezőképeség és feladatvállalás – vállalkozói kompetencia.	Kén + vas Jódos benzin + víz Konyhasó + víz Konyhasó + homok Konyhasó, cukor és mézszópor azonosítása Tanulókísérlet – IBST-módszerrel: desztillált víz, csapvíz és „tengervíz” azonosítása	I/5.	PROJEKT-FELADAT: A víz szerepe az élőlények életében, a történelemben, a Bibliában
5.	6. Oldatok, elegyek	Oldat – oldott anyag – oldószer Elegy		Szén-dioxid + víz Bróm(gőz) + levegő	I/6.	
6.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7. Az oldatok összetételének vizsgálata	Oldatok, elegyek összetétele – tömegtört – tömegszázalék	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes énkép és önértékelés kialakítása.		I/7.	
7.	Számítások gyakorlása (tömeg%, tömegtört)		Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése, szakkifejezések pontos		MP 120–125. o.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
8.	8. Az oldatok, elegyek térfogata	Sűrűség – térfogat – tömeg Kontrakció	használata. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok, egyenes arányosság, százalékszámítás, becslés, nagyságrendek összehasonlítása.	Higany és víz sűrűségének összehasonlítása tapasztalással, méréssel Alkohol + víz 10 ml + 10 ml ≠ 20 ml	I/8. MP 120–125. o.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása:
9.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 9. Tömegmérés	Tömegmérés – pontosság	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, írásbeli munka.	Mérések különböző mérlegekkel	I/9. MP 120–125. o.	majonézkészítés, tejszínhabkészítés patronnal,
10.	10. Oldatkészítés	Mérések tömeg és térfogat szerint Diffúzió Oldódás – kikristályosodás	Manuális képességek fejlesztése helyes eszközhasználat során.	Oldatkészítés mérőlombik felhasználásával Kálium-klorid oldása vízben Fixírsó vagy nátrium-acetát oldása vízben Szén-dioxid + víz Teltített konyhasó-oldat + alkohol Étolaj + víz Étolaj + benzin	I/10–11. MP 120–125. o. I/11.	festékek hígítása szerves oldószerekkel
	11.	11. Oldódás és kikristályosodás	Oldás – bepárlás Oldás – kölcsönhatás: fizikai, kémiai változás Oldószerburok			
11.	12–13. Az oldhatóság Mitől függ az oldhatóság?	Oldat jellemzése: tömegszázalék, oldhatósági értékek Hőmérséklet, anyagi minőség szerepe „hasonló a hasonlóban” elv	Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése, szakkifejezések pontos használata, elmélyítés, rögzítés.		I/12–13.	Receptgyűjtés: „Nagymamák legfinomabb receptjei” és a kémia
12.	Gyakorlás		Matematikai kompetencia: Számadatok felhasználásával grafikonok rajzolása, számítások elvégzése, feladatmegoldó képesség fejlesztése.		MP 120–125. o.	Háztartásban használt anyagok összetételét jelző címkék gyűjtése, értelmezése
13.	14. Egyéb keverékek	Heterogén diszperz rendszerek: emulzió, szuszpenzió, hab, köd, füst	Állampolgári kompetencia: környezettudatos magatartás alakítása, egészségvédelem. Összehasonlítás: különbéle rendszerek, rendszerek közötti azonosságok és különbségek megállapítása, magyarázata	Szuszpenzió készítése: Kvarchomok és agyag-ásványt tartalmazó talajminták oldása vízben	I/14.	BESZÁMOLÓ, FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL, GYŰJTŐMUNKÁRŐL
14.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Személyközi és állampolgári kompetenciák: kooperációs készség fejlesztése, együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés. Anyanyelvi kommunikáció: szakkifejezések használata, szóbeliség. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.	Szappanoldat készítése Emulzió készítése: Olaj, margarin, vaj oldása vízben Hab készítése: Szódavíz előállítása	33–37. o. MP 120–125. o.	PROJEKT-FELADAT: Megismert anyagok a történelem során
15.	I. témazáró (feladatlap az I. fejezetből)		Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, írásbeli munka.			

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
16.	II. Tulajdonságok, változások, folyamatok I. témazáró javítása 1. Tulajdonságok, változások	Fizikai sajátság, kémiai tulajdonság Fizikai állandó Fizikai, kémiai változás Viszkozitás és sűrűség Vezető és szigetelő	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, tervekészítés, kísérlet elvégzése; megfigyelőképesség, lényeg kiemelése, összefüggés-elemzés. Tények, adatok rögzítése – vázlatírás . Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség, írásbeliség.	Áramvezetés vizsgálata: fa, kulcs, üveg, deszt. víz, só, cukor, só-, cukoroldat, absz. alkohol, alkohol-víz elegy, ecetsav, benzin	II/1.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: karamell készítése BESZÁMOLÓ, FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL PROJEKT-FELADAT: A tűzgyújtás története Tűzvesélyes anyagok a háztartásunkban Katalizátor szerepe az autók esetén
17.	2. Fizikai és kémiai változások	Kémiai változás – égés Kémiai tulajdonság – éghetőség Tömegmegmaradás törvénye Oldódás – fizikai változás Oldódás – kémiai változás Vízbontás egyenáram segítségével A vízbontás termékei, tulajdonságai A levegő összetétele Egyesülés, bomlás – ellentétes kémiai reakciók	Természettudományos kompetencia: Kísérletezés: megfigyelőképesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése, tények, adatok rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés. Személyközi és állampolgári kompetenciák: Kooperációs készség fejlesztése, csoporttudat- alakítás, együttműködés, alkalmazkodás, norma- és szabálykövetés.	Égés: fa, magnézium, alumínium Oldás vízben, benzinben, meszes vízben: jó	II/2.	
18.	3. Kémiai reakciók			Hoffman-féle vízbontás Termékek kimutatása: égs és parázsló gyújtó-pálcával Tanulókísérlet: Magnézium égése Hiper-mangán hevítése Hiper-mangán oldása vízben	II/3.	
19.	Fizikai és kémiai változások Tanulókísérlet III.					
20.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 4. Energiaviszonyok Tanulókísérlet IV.	Kölcsönhatás – energiaváltozás Belső energia Exoterm, endoterm folyamatok Fizikai, kémiai változások fogalmi pontosítása	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, tervekészítés, kísérlet elemzése, megfigyelőképesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése; modellalkotás, képzelőerő fejlesztése, absztrakciós képesség fejlesztése, tények, adatok rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés.	Nátrium-hidroxid, szalmiáksó és karbamid oldása vízben Tanulókísérlet – IBST-módszerrel : Nátrium-klorid és cukor azonosítása – tervekészítéssel	II/4.	
21.	5–6. Az exoterm reakciók energiaviszonyai Milyen körülmények között megy végbe egy reakció?	Durranógáz Aktiválási energia Katalizátor	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség, írásbeliség,	Hidrogénfejlesztés Durranógázpróba Klór-gázfejlesztés Klór-durranógáz	II/5–6.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munka-füzet	
22.	Változások Részösszefoglalás – Gyakorlás		elmélyítés, rögzítés. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.	Hidrogén-peroxid bomlása	51–54. o.	
23.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7–8. Égéstermékek. Mit nevezünk égésnek?	Égés a köznapi életben, szűk és tág értelemben Égéstermékek Az égés feltételei	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, az önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, megfigyelő-képesség, lényeglátás, összefüggés-elemzés fejlesztése; modellalkotás, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése; megfigyelések rögzítése – vázlatírás – jegyzőkönyvkészítés. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása anyagi halmazokban. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség, írásbeliség.	Szén-dioxid előállítás: Szén, fa égetése Mésző és sósav reakciójával Szén-dioxid kimutatása: meszes vízzel, gyertyával Nátrium égése oxigénben és klórgázban Vörösréz hevítése Szerves anyagok égése Láng vizsgálata	II/7–8.	
24.	9. Gyors és lassú, tökéletes és tökéletlen 10. Robbantsunk! (tanári demonstráció)	Égés – oxidáció Az égés fajtái Durranógázok Durranógázpróba Térfogat- és tömegarányok		Különböző térfogatarányú: hidrogén–levegő, hidrogén–oxigén elegyek meggyújtása	II/9. II/10.	
25.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Személyközi és állampolgári kompetenciák: Kooperációs készség fejlesztése, együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.		59–61. o.	
26.	II. témazáró (feladatlap a II. fejezetből)		Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések pontos használata, írásbeli munka.			

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
27.	III. Anyagok összetétele II. témazáró javítása 1. A kémiai reakciók tömegviszonyai	Tömegmegmaradás törvénye Állandó és többszörös tömegviszonyok törvénye Jellemző tömegarányok	Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága. Természettudományos kompetencia: Modellalkotás, képzelőerő, kreativitás, absztrakciós, diszpozíciós képességek fejlesztése. Összehasonlítás, a régi ismeretek közé az új beillesztése.	Meszes víz és szóдавíz reakciója Magnézium égése Cink és sósav reakciója Vas és kén; cink és kén reakciója Kálium-klorid és ólom-nitrát reakciója	III/1.	PROJEKT-FELADAT: A tömegmegmaradás törvénye a mindennapi életben
28.	Gyakorlás (állandó tömegviszonyok törvénye)					
29.	2. Elemek és vegyületek 3. Semmi sem lehetetlen	Kémiaiilag tiszta anyagok Elemek, vegyületek Vegyjel Relatív tömeg Relatív tömegarányok	Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása anyagi halmazokban. Egyszerű, arányossági számítások elvégzése. Gyakorlás, alkalmazás.	Szóдаbikarbóna és sósav reakciója	III/2. III/3.	Modellek a kémia történetében
30.	4. Parányi részecskék	Elemi részecskék és jellemzőik: Név, jel, töltés tömeg, hely, szerep, szám Atom és atommag összehasonlítása: tömeg és térfogat alapján	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség.	Modellezés – atom-szerkezet (Mágneses mozaik)	III/4.	
31.	5. Az elemek atomjai	Elem, rendszám, tömegszám – jelölésük Izotóp	Személyközi és állampolgári kompetenciák: Kooperációs készség fejlesztése, együttműködés.		III/5. MP 125–126. o.	Ókori filozófusok tanai
32.	6. A relatív atomtömeg	Relatív atomtömeg egysége, jele			III/6. MP 125–126. o.	Elemek nevei és a nyelvújítás
33.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 7. Az elemek periódusos rendszere	Periódusok, oszlopok	Természettudományos kompetencia: Cél- és feladatmeghatározás, tervekészítés, kísérlet elvégzése, megfigyelőképesség, hasonlóságok és különbségek felismerése, összefüggés-elemzés.	Na és K reakciója vízzel	III/7.	Atomszerkezet megismeréséhez kapcsolható tudások munkásságának megismerése
34.	8. Az anyagmennyiség	Anyagmennyiség – alapmennyiség: Jele, mértékegysége Kapcsolatai tömeggel, részecskeszámmal, térfogattal	Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása anyagi halmazokban. Egyszerű, arányossági számítások elvégzése, normál alak használata. Gyakorlás, alkalmazás.	1 molnyi mennyiségű anyagok kimérése, térfogatuk összehasonlítása: kén, szén, vas, réz, magnézium, alumínium, ... víz, nátrium-klorid, kálium-klorid, magnézium-oxid, kalcium-oxid, alumínium-	III/8. MP 126–128. o.	Magyar tudósok és munkásságuk
35.	Számítások és gyakorlás					

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
36.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 9. A képlet	Vegyületek és egyes elemek jelölése: képletekkel Képlet jelentései	Természettudományos kompetencia: Lényeglátás, összehasonlítás, összefüggés – elemzés, képzelőerő, absztrakciós képesség fejlesztése. Matematikai kompetencia: Mennyiségi viszonyok feltárása, egyszerű, arányossági, százalékszámítási feladatok elvégzése.	oxid, vas-oxidok, réz-oxidok, ...	III/9. MP 126– 128. o.	
37.	10. Atomok és molekulák	Molekula Molekulafajták: elem-, vegyület- molekula Relatív atomtömeg Moláris atomtömeg Relatív molekulatömeg Moláris molekulatömeg Képletszerkesztés tömegszázalék segítségével – anyagmennyiség-arány meghatározása	Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések pontos használata szóban és írásban.		III/10. MP 126- 128.o.	
38.	11. A vegyérték I.	Vegyérték – képletszerkesztés Azonos vegyérték, változó vegyérték	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás, azonosságok és különbségek megállapítása, a régi ismeretek közé az új beillesztése. Elmélyítés, rögzítés. Matematikai kompetencia: Egyszerű, arányossági számítások elvégzése. Mennyiségi viszonyok feltárása, reakcióegyenletek rendezése. Gyakorlás, alkalmazás.	Anyagismeret bővítése: megszerkesztett képletek és az azokat megtestesítő anyagok bemutatása	III/11.	
39.	A vegyérték II. (gyakorlás)					
40.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 12. A kémiai egyenlet	Kémiai változás jelölése Atom-, és tömegmegmaradás törvénye			III/12. MP 127- 131.o.	
41.	Gyakorlás (egyenletrendezés)					
42.	13. Miről nem beszél a képlet?	Hasonló képlet – eltérő tulajdonság	Természettudományos kompetencia: Rendszerek vizsgálata részekre bontás, kapcsolatalemzés segítségével. Részecskeszemlélet bővítése. Anyag – szerkezet – viszonyainak elemzése. Az anyagi halmazok tulajdonságainak értelmezése az őket felépítő anyagi részecskék és a közöttük ható összetartó erők alapján. Modellalkotás, képzelőerő, absztrakciós képesség, kreativitás fejlesztése. Matematikai kompetencia: A kémiai jelrendszer használata számítási feladatok megoldása során	Sósav – szökőkút	III/13.	
43.	14. Molekulák és ionok I.	Kémiai részecskék Kémiai kötések Molekulák kialakulása Ionok képződése Ionok fajtái: kationok, anionok Ionok tömege		Sósav – oldat és nátrium-klorid – oldat vizsgálata vöröskáposzta levélvel Sósav – oldat és nátrium-klorid – oldat reakciója cinkkel Vezetőképesség-vizsgálat	III/14.	
44.	Molekulák és ionok II. (gyakorlás)					
45.	15. Az atomok és az ionok elektronszerkezete	Atom: atommag – elektronfelhő Elektronfelhő felépítése Periódusok – oszlopok Vegyértékháj – vegyértékelektron – kémiai reakció Ionok keletkezése – jelölésük		Modellezés: atomszerkezet, molekulaszerkezet, ionok képződése	III/15.	

A tanítási óra		Ismeretek, fogalmak	Kompetencia-fejlesztési javaslatok			Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
száma	tananyaga		Képességfejlesztés	Kísérletek	Munkafüzet	
46.	16. Kristályrácsok. A molekulák szerkezete	Szilárd anyagok – kristályszerkezet Kristályrácsok: ionrács, molekularács		Kísérlet: Hidrogéngáz égése	III/16.	Otthon, felnőtt felügyeletével elvégezhető kísérletek ajánlása: indikátor készítése, lakásban található „vegyszer” anyagok kémhatásának vizsgálata, lakókörnyezetben található természetes vizek kémhatásának vizsgálata. BESZÁMOLÓ, FELVÉTEL KÉSZÍTÉSE A KÍSÉRLETEKRŐL PROJEKT-FELADAT: Tavaszi, őszi kémia: Növényi színváltozások és az indikátorok
47.	Számonkérés (feladatlap kitöltése) 17. Oxidáció és redukció	Égés – oxidáció REDOXI reakció: oxidáció + redukció Oxidálódott – redukálószer Redukálódott – oxidálószer	Természettudományos kompetencia: Összehasonlítás, a jelenségek közötti hasonlóság és különbségek felismerése. Elmélyítés, rögzítés. Csoportokba sorolás. Rendszerezés. A régi ismeretek közé az új beillesztése. Matematikai kompetencia: A kémiai jelrendszer használata számítási feladatok megoldása során. Gyakorlás, alkalmazás.	Magnézium égése Nátrium és klór reakciója Alumínium és jód reakciója Vas és réz-klorid reakciója Magnézium és brómosvíz reakciója Alumínium és sósav reakciója <i>Nátrium és kálium, magnézium és kalcium reakciója vízzel</i>	III/17. MP 127-131.o.	
48.	Gyakorlás					
49.	18. Savak és bázisok. Az oldatok kémhatása	Anyagok csoportosítása kémhatás alapján Savas és lúgos kémhatású oldatok keletkezése Kémhatás oka, pH – érték, indikátorok Víz – amfoter anyag Savak és bázisok reakciója: só és víz keletkezése Közömbösítés	Az észlelt adatok, tulajdonságok rendezése, táblázatba foglalása, grafikonkészítés. Anyanyelvi kommunikáció: Szakkifejezések használata, szóbeliség.	Különböző indikátorokkal oldatok kémhatásának meghatározása: nátrium-hidroxid-oldat, ammóniaoldat, konyhasóoldat, cukoroldat, ...	III/18.	
50-51.	Összefoglalás – Témazáró előkészítése		Természettudományos kompetencia: Szerkezet és tulajdonság közötti kapcsolat felismerése, tudatosítása. Elmélyítés, rögzítés. Anyanyelvi kommunikáció: Ismeretek rendezése, szakkifejezések pontos használata. Vállalkozói kompetencia: sikerorientáltság.	Tanulókísérlet: Desztillált víz és égetett mész vizes oldatának vizsgálata univerzális indikátorral. Égetett mész és sósav reakciója során keletkezett oldat vizsgálata fenoltaleinnel.	113.o.	
52.	III. témazáró (feladatlap a III. fejezetből)		Szociális és állampolgári kompetencia: Helyes önértékelés kialakítása, önfejlesztő képesség fontossága.			
53.	III. témazáró Év végi ismétlés, rendszerezés Anyagok tulajdonságai					
54-55.	Év végi ismétlés, rendszerezés Anyagok reakciói Az év értékelése					